ڕوقیەی شەرعی و چۆنیەتی خۆپاراستن لە چاوپیسی و جاد و جادوگەران

﴿ الرقية الشرعية وكيفية الوقاية من العين والسحر ﴾

[كردي – كوردی – kurdish]

زاگرۆس هەمەوەندی

پێداچونەوەی :پشتیوان سابیر عەزیز

2010 - 1431

islamhouse.com

﴿ الرقية الشرعية وكيفية الوقاية من العين والسحر ﴾

« باللغة الكردية »

زاكروس هموندي

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

2010 - 1431

islamhouse.com

ڕوقیەی شەرعی و چۆنیەتی خۆپاراستن لە چاوپیسی و جاد و جادوگەران

الحمدلله وكفى والصلاة والسلام على رسوله المصطفى

بەراستی بە بیرکردنەوە لە یاساکانی خوای گەورە بۆمان دەردەکەوێت کە بەڵا و ناخۆشی یەکێکە لە یاساکانی بونەوەر کە بڕیاری لەسەر داوە، خوای گەورە لەم بارەیەوە فەرموویەتی : (وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ) (البقرة:١٥٥) واتە: سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە بەکەمێك لە ترس وبیم و برسێتی وکەم بوونی ماڵ و سامان ومردنی کەس و کار وتیاچوونی بەروبوومی کشتوکاڵ، جا مژدەبدە بەو کەسانەی خۆگر وئارامگرن.

کەسێك وابزانێت کە پیاوچاکان دوورن لە نارەحەتی و بەڵا ئەوە بە هەڵەدا چووە، بەڵکو تووش بوونی بەڵا و نارەحەتی بەڵگەی ئیمانە، لەم بارەیەشەوە سەعدی کوڕ ئەبی وەقاص (خوای لێ ڕازی بێت) دەگێڕێتەوە کە پرسیاری کردوە لە پێغەمبەری خودا (صلى الله عليه وسلم) پێی ووتوە : « يا رسول الله أي الناس أشد بلاء قال : الأنبياء ثم الصالحون ثم الأمثل فالأمثل من الناس يبتلى الرجل على حسب دينه فإن كان في دينه صلابة زيد في بلائه وإن كان في دينه رقة خفف عنه وما يزال البلاء بالعبد حتى يمشي على ظهر الأرض ليس عليه خطيئة » (رواه ابن ماجه) واتە: ئەی پێغەمبەری خودا چ کەسێك زۆر تووشی بەڵاو نارەحەتی دەبێت؟ فەرمووی"پێغەمبەران پاشان پیاوچاکان پاشان بەپێی پلەو پایەبەرزی خەڵکی لای خودا، پیاو بەئەندازەی دینەکەی تاقیکردنەوەی بەسەردا دێت، جا ئەگەر دینەکەی قایم بێت بەڵاکەی زیاد دەکات، خۆ ئەگەر دینەکەی لاواز بوو ئەوا بۆی ئاسان ئەکرێت، بەردەوام بەڵا

ونەهامەتیەکان لەگەڵر بەندەدا دەبێت هەتاوەکو وای لێ دێت کە بەسەر زەویدا دەگەڕێت بەبێ ئەوەی تاوانی بەسەرەوە مابێت " .

بەڵاو نارەحەتی نیشانەی خۆشەویستی خوای گەورەیە بۆ بەندەکانی، پێغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) ئەفەرموێت: « وَإِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ قَوْمًا ابْتَلاهُمْ » (رواه أحمد) واتە: ئەگەر خوای گەورە گەلێکی خۆش بوێت ئەوا تاقیان دەکاتەوە، بەڵاو ناخۆشی نیشانەی ویستی چاکی خوای گەورەیە بەبەندەکەی، پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) فەرمویەتی « إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدِهِ الْخَيْرَ عَجَّلَ لَهُ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا، وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدِهِ الشَّرَّ أَمْسَكَ عَنْهُ بِذَنْبِهِ حَتَّى يُوَافِيَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ » (رواه الترمذي) واتە: ئەگەر خوای گەورە خێری بوێت بۆ بەندەکەی ئەوا سزای بۆ پێش ئەخات لە دونیادا، ئەگەر خوای گەورە ویستی چاکە لەگەڵ بەندەکەی نەکات ئەوا سزای نادات بە گوناهەکانی لە دونیادا هەتا دێتەوە لای لە ڕۆژی دوایدا.

هەروەها بەڵاو نارەحەتی کەفارەتی گوناهـ و تاوانە هەرچەند کەمیش بێت، پێغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) فەرمویەتی :« مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذًى شَوْكَةٌ فَمَا فَوْقَهَا إِلا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا سَيِّئَاتِهِ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا» (متفق عليه) واتە: موسوڵمان تووشی هەر نارەحەتیەك ببێ دركێك یان ژوورتر لەدركێك ئەوا خوای گەورە ئەیكاتە كەفارەتی گوناهەكانی هەروەك چـۆن گـەڵای دارەكـان ئەوەرن (ئابەو شێوەیەش نارەحەتیەكان گوناهەكان هەڵدەوەرێنن).

لەبەر ئەوە موسوڵمان خاوەن بەڵاو نارەحەتیە ئەگەر بۆ خۆی چاك بێت ئەوا نارەحەتییەكان ئەبنە كەفارەتی گوناهەكانی پێشووی، یان پلە و پایەی بەرز ئەكەنەوە، ئەگەر ئێستاش سەرپێچی كار بێت ئەوا دەبنە هۆی سرینەوەی گوناهەكانی و یادخەرەوەی مەترسی گوناهەكانی، خوای گەورە فەرمویەتی : (ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) (الروم:٤١) واتە: تاوان و خراپە دەركەوتووە و سەرزەوی و دەریاكانیشی گرتۆتەوە، بەهۆی ئەو تاوان و گوناهانەوە كە خەڵكی دەستیان داوەتیَ، سەرئەنجام دەبێت تاڵاوی هەندێك لە كردەوەكانیان بچێژن بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە بۆ ڕێبازی پاكی و خواناسی.

جۆرەکانی بەڵا و نارەحەتی

تاقیکردنەوە بە خۆشی وەکو ماڵ و سامانی زۆر، تاقیکردنەوە بە ناخۆشی وەکو ترس و برسێتی و کەمی ماڵ و سامان، خوای گەورە ئەفەرموێت : (وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ) (الأنبياء :٣٥) واتە: تاقیتان دەکەینەوە بە ناخۆشی و بە خۆشی، هەر لە تاقیکردنەوەی خودایی، وەك نەخۆشی و مردن، زۆربەی هۆکارەکانی نەخۆشی ومردنیش چاوپیسی و جادووە کە لە حەسادەتەوە پەیدا دەبن، پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) ئەفەرموێت: « أَكثَرُ مَنْ يَمُوتُ مِنْ أُمَّتِي بَعْدَ قَضَاءِ اللهِ وقَدَرِهِ بالعَيْن » (الطيالسی) واتە:زۆربەی ئوممەتەکەم لە دوای قەزاو قەدەری خوا بە چاو پیسی دەمرن .

خۆپاراستن لە چاوپیسی و جــادوو

خۆپاراستن چاکترە لە چارەسەرکردن، پێویستە زۆر هەوڵی بۆ بدەین و لەگرنگترین خاڵەکانی خۆپاراستن :

یەکەم : بەهێزکردنی دڵ و دەروون بە یەکخواپەرستی و بیروباوەڕی دامەزراو کە بزانین خاوەن هەڵسوکەوتی تەواو لە بونەوەردا پەروەردگارە و هەوڵی چاکە کاری بدەین.

دووەم : گومانی چاك بردن بە پەروەردگار و پشت بەستن بە ئەو، گومان و ترسی نەخۆشی و چاوپیسی نەبەین بە هەرچییەك دێتە ڕێمان، چونکە گومان و لاوازی بۆخۆی نەخۆشییە.

سێهەم : ئەگەر کەسێك بە چاوپیس یان جادوگەر ناسرا خۆی لێ بپارێزرێت، ئەمەش لەچوارچێوەی خۆپاراستن وگرتنەبەری هۆکار وئەسبابەکان نەك لە ترساندا.

چوارەم : ناوی خوای گەورە بردن و دوعا بۆ کردن لە هەرشتیَ کە دەیبینیت و بەلاتەوە جوان وسەرسورهێنەرە، پێغەمبەر(صلی الله علیه وسلم) ئەفەرموێت: « إذا رأى أحدكم من نفسه أو ماله أو أخيه ما يحب فليبرك فأن العين حق » (الحاكم) واتە: ئەگەر کەسێك لە ئێوە شتێکی بینی لە خۆی یان ماڵەکەی یان براکەی کە پێی خۆش بوو با دوعای بەرەکەتی بۆ بکات یانی بڵێ "بارك الله لك " یانی خوای گەورە بەرکەت بخاتە ئەو کارەتەوە، بەراستی تووش بوون بە چاو حەق و ڕاستە.

پێنجەم : بەیانی کردنەوە بەخواردنی حەوت خورمای (عجوة)ی مەدینە.

شەشەم : هانا بردن بۆ لای خوای گەورە و پشت پێ بەستنی و گومانی چاك بردن بەخوا وخۆ پەنادان لە چاو و جادوو، پارێزگاری كردن لەزیكرەكان لە بەیانیان وئێوارادا كە ئەم زیكر و دوعایانە كاریگەریان ئەبێت كەم و زیاد دەكات بە پشتیوانی خوای گەورە لەبەر دوو هۆ:

١ـ بیروباوەر بەوەی كە لەو زیكرو دوعایانەدا هاتووە راستەو حەقە و سوودبەخشە بە فەرمانی خودا.

٢ـ زیكردو دوعاكان بڵێ بە زمان و گوێ و دڵیشی ئاگاداربێت لێی چونكە پارانەوە لە دڵی غافڵ و بێ ئاگا قبوڵ نابێت هەروەكو لە فەرمودە صحیحەكاندا هاتووە.

كاتی ذیكر و دووعاكان : زیكری بەیانیان لە دوای نوێژی بەیانی ئەوترێت و زیكری ئێواران لەدوای نوێژی عەسرەوە ئەوترێت، هەركاتێك موسوڵمان بیری چوو با لەوكاتەی بیری كەوتەوە بیانڵێ .

نیشانەكانی تووش بوون بە چاوو شتی تر

هیچ دژایەتییەك نییە لە نێوان زانستی پزیشكی و دوعا وپارانەوە شەرعییەكاندا، قورئانی پیرۆز شیفاو رەحمەتە. بۆ نەخۆشی جەستە و دڵ و دەروون، جا ئەگەر ئادەمیزاد سەلامەت بوو بە نەخۆشی لەشی ئەوا جاروبار نیشانەكان بە زۆری بە شێوەی سەریەشە ئەبێت، زەرد هەڵگەرانی دەم و چاو و زۆر ئارەق كردنەوە و میز كردن، بێ ئیشتهایی، بێزاری و تا لێ هاتن و لەرز و مێرولە كردنی ئەندامەكانی، دڵە كوتێ، ئازاری جارە جارە لە ژێر پشت و شانەكان بێ تاقەتی و خەفەت لە دڵ و دەروونیدا، بێ خەوی لە شەودا، زوو هەڵچون لە ترس و تورە بوونی نا ئاسایی، قرقێنەدانی زۆر و ئاهـ هەڵكێشان، حەز كردن بەتەنهایی، وەرسی و تەمەڵی، حەز كردن بە خەوتن، هەندێ گیروگرفتی تەندروستی كە هۆكاری پزیشكی نییە جاری وا ئەبێت ئەم نیشانانە یان هەندێكیان دەرئەكەون بەپێی بەهێزی و لاوازی نەخۆشیەكە، پێویستە موسوڵمان ئیمان دامەزراو دڵ قایم بێت، كە وەسوەسە و ختورەی شەیتان نەچێتە ناو دڵی، وا هەست نەكات كە نەخۆشە كە ئەگەر یەكێك لەو هۆكارانەی بینی، چونكە گومان (الوهم) چارەسەركردنی زۆر گرانە، لەبەرئەوە لەوانەیە هەندێك لەم نیشانانەی باسمانكردن كە لە كەسێكدا هەبێت و نەخۆشیش نەبێت، یان ئەم نیشانانە هەبن بەڵام بەهۆی نەخۆش كەوتنی جەستەوە بن، جاری واش ئەبێت بە هۆی لاوازی ئیمانەوە ئەبێت

وەکو دڵتەنگی و خەفەت و بێ تاقەتی، لەم کاتەدا پێویستە پیاچوونەوەیەك بە پەیوەندی خۆی لەگەڵ خوای گەورەدا بکات .

ئەگەر نەخۆشی بەهۆی چاوەوە بوو ئەوا چارەسەری بە ویستی خودا بەم دوو ڕێگەیە دەبێت :

١ـ ئەگەر چاو پیسەکە ئەزانرا : ئەوا پێی ئەوترێت خۆی بشۆرێت و ئەم ئاوەی یان پاشماوەی ئاوەکەی خۆی پێ بشۆرێت و بخورێتەوە.

٢ـ ئەگەر چاوپیسەکە نەزانرا : ئەوا چاك بوونەوەی بەهۆی دوعاو پارانەوە و کەڵەشاخەوە ئەبێ .

ئەگەر نەخۆشیەکە بەهۆی جادوەوە بوو ئەوا چارەسەری بە یەکێك لەم ڕێگایانە ئەبێت بەفەرمانی خوا :

١ـ ئەگەر شوێنی جادوەکەی ئەزانی : ئەگەر بینەیەوە ئەوا گرێکانی بکاتەوە لەکاتی خوێندنی سورەتی (الفلق و الناس) دا و پاشان بیسوتێنێ.

٢ـ دوعای شەرعی بە ئایەتەکانی قورئان و بەتایبەتی سورەتی (الفلق و الناس) و (البقرة) و دوعاکانی تر وەك باسیان ئەکەین.

٣ـ بەتاڵکردنەوەی جادوەکە کە دوو جۆرە :

یەکەم : بەتاڵکردنەوەی بە جادوو ڕۆشتنی بۆلای فاڵچیەکان بۆ بەتاڵکردنەوەی کە ئەمەیان حەرامە.

دووەم : جائیز ودروست : کە بریتییە لە کوتانی حەوت گەڵای (سدر) و پاشان خوێندنی سورەتەکانی (الکافرون) (الإخلاص) (الفلق) (الناس) لەسەری (٣) جار و پاشان تێکەڵکردنی لەگەڵ ئاودا و لێ خواردنەوەی و خۆ پێ شۆردنی وە ئەم شێوازە دووبارە بکاتەوە تا چاك ئەبێتەوە ان شاء الله. (رواه عبدالرزاق فی مصنفه).

٤ـ دەرکردن و فرێدانی جادو بە خاڵیکردنەوە وبەتاڵکردنەوەی بەهۆی دەرمانی سکچوون ورەوان کردنەوە ئەگەر لە سکدا بوو، وە بە کەڵەشاخ گرتن ئەگەر لە شوێنی تردا بوو.

دوعای شەرعی و مەرجەکانی

١ـ ئەبێت بە ئایەتەکانی قورئان و دوعا ڕێگاپێدراو و ڕەواکان بن.

٢ـ بە زمانی عەرەبی بن بەڵام دوعاکان ئەکرێت بە زمانی تریش بن.

٣ـ باوەڕی وابێت کە دوعاکان بۆ خۆیان کارناکەن بەڵکو شیفا بە دەستی خوای گـەورەیە.

بۆ ئەوەی زیاتر کاریگەری هەبێت پێویستە قورئانەکە بە نیەتی شیفاو هیدایەت بخوێنرێت، بۆ ئادەمیزاد و جنۆکە، چونکە قورئان هاتۆتە خوارەوە بە هیدایەتدەرو شیفابەخش، قورئان بە نیەتی کوشتنی جنۆکەکە نەخوێنرێت مەگەر هاتنە دەرەوەی زەحمەت بێت بەو شێوەیەی پێشوو.

مەرجەکانی دوعــاخوێن

١ـ پێویستە موسوڵمان و چاك و لەخواترس بێت، چەندیَ زیاتر لەخواترس بێت ئەوەندە زیاتر کاریگەری دەبێت.

٢ـ بەراستی و دڵسۆزی ڕوو لە خودا بکات لەکاتی خوێندنی دوعاکاندا، چاکتروایە ئەو نەخۆشە بۆ خۆی دوعا بخوێنێت، چونکە خەڵکی تر بەزۆری دڵیان مەشغوڵە، لەبەر ئەوەی هیچ کەس وەك خۆی هەست بە ئێش وئازار و پێویستیەکانی ناکات، ئەوکەسانەی کە ناچار وخاوەن پێویستی زۆرن خوای گەورە بەڵێنی داوە کە وەڵامیان بداتەوە.

مەرجــەکانــی دوعــابۆکراو

١ـ چاك وایە باوەردارو موسوڵمانێکی صاڵح وچاك بێت و بەئەندازەی بەهێزی باوەڕەکەی کاریگەریەکە زیاتر دەبێت، خوای گەورەش فەرموویەتی:(وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا) (الإسراء:٨٢) واتە: ئێمە لە قورئان ئایەت وسورەتێك دادەبەزێنین کە ببێتە هۆی شیفا و چارەسەر بۆ نەخۆشیە دەروونی و جەستەییەکان، هەروەها ڕەحمەت و میهرەبانیش بۆ ئیمانداران، بۆ ستەمکار و خوانەناسیش تەنها زیادکردنی زەرەر و زیان نەبێت هیچی تر نییە وهیچ بەهرە و سودێکی لیێ نابەن.

٢ـ ڕووکردنە خوای گەورە بەراستی وپاکی بۆ ئەوەی شیفای بدات.

٣ـ پەلە نەکات لە چاك بوونەوەدا، چونکە ئەم دوعا بۆ خوێندنە پارانەوەیە ئەگەر پەلە بکات لە وانەیە وەڵامی نەدرێتەوە، پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) فـەرمـوویـەتی: « يُسْتَجَابُ لأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ يَقُولُ: دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي » (متفق عليه) واتە: هەر کەس لەئێوە وەڵامی دەدرێتەوە (لەلایەن خوای گەورەوە) بەو مەرجەی پەلەی نەکردبێت وبڵێت: پارامەوە و خوا دوعای لیێ وەرنەگرتم.

دوعــابۆکــردن چــەنـد شێــوەیەکی هەیە

١ـ خوێندنی دوعا کە لەگەڵ فودا "تفێکی کەم ".

٢ـ خوێندنی دوعا بە بیێ فووکردن.

٣ـ وەرگرتنی تف بە پەنجەکان و تێکەڵکردنی لەگەڵ خۆڵ و مەسح کردنی شوێنی ئازارەکە پێی.

٤ـ خوێندی دوعاکان و مەسح کردنی شوێنی ئازارەکە.

ئەو ئایەت و فەرموودانەی کە بەدوعا دەخوێنرێت بۆ نەخۆش

ئایەتەکان : سورەتی "الفاتحة " "آية الكرسي "، دوو ئایەتی کۆتایی "البقرة "، سورەتەکانی "الكافرون " و "الإخلاص " و "الفلق " و "الناس " لەگەڵ ئەم ئایەتانەی لای خوارەوە :

١) (فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) (البقرة: ١٣٧) واتە: بەڵام دڵنیابە ئەی محمد (صلى الله عليه وسلم) (ئەی ئیماندار) خوا تۆ دەپارێزێت لە پیلان و تەڵەکەیان چونکە ئەو خوایە زۆر بیسەر و زانایە.

٢) (يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِـيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَـذَابٍ أَلِيمٍ) (الأحقاف :٣١) واتە : ئەی گەلەکەمان وەڵامی بانگخوازەکەی خوا بدەنەوە (کەمەبەست پێی پێغەمبەرە (صلى الله عليه وسلم) و باوەری پێ بێنن (خوا) لە تاوانەکانتان خۆش دەبێ و دەیسرێتەوە وە لە سزای سەخت دەتان پارێزێت.

٣) (وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا) (الإسراء:٨٢) واتە: ئێمەلەم قورئانەدا بۆتۆمان ناردووە ئەی موحەممەد! (صلى الله عليه وسلم) گەلێ ئایەت و سوورەت دادەبەزێنین کەمایەی شیفاو چاکبوونەوەیە لەنەخۆشییە دەروونی و جەستەییەکان ورەحمەت و بەزەیی و میهرەبانیشە بۆ خەڵکانی برِوادار، لەگەڵ ئەمەیشدا بۆستەمکاران و خوانەناسانیش تەنها زیادکردنی زەرەرو زیانە، چونکە هیچ سوودێکی لێ نابینن .

٤) (يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ) (النساء:٥٤) واتە : یان هەر ئەوەیە کە حەسادەت و بەخیلی بەخەڵکی (ئیماندار) دەبەن لەسەر ئەوەی خوا لە فەزڵ و بەخششی خۆی بەشی داون و (پێغەمبەری لەناویاندا هەڵبژاردووە) .

٥) (وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ) (الشعراء:٨٠) واتە :وە ئەگەر هەر کاتێکیش نەخۆش بکەوم هەر ئەو شیفام دەدات و چاکم دەکاتەوە .

٦) (وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ) (التوبة:١٤) واتە : (خوای گەورە) سینەو دڵی کۆمەڵی برِوادار خۆش دەکات.

٧) (قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ) (فصلت:٤٤) واته: ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) پێیان بڵێ : ئەم قورئانە بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە هیدایەت و ڕێنموونی و شیفایە وچارەسەی هەموو دەرد ونەخۆشیەکان دەکات .
٨) (لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ) (الحـــشر:٢١) واته : ئەگەر بهاتبایە ئەم قورئانە دابەزیایەتە سەر کێو شاخەکان، ئەوە بەملکەچی دەتبینین ولەترسی خوای گەورە وورد و خاش دەبوون.
٩) (فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ) (الملك:٣) واته : چاو بگێرە و ببینە بزانە هیچ ناتەواوی و نارێکیەك دەبینیت.
١٠) (وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ) (القـلم :٥١) واته : ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بەراستی ئەوانەی بێباوەڕ بوون کاتێك کە گوێیان لە قورئانەکە بوو نزیکە بەچاویان هەڵتدێرن ودەڵێن : ئەم پێغەمبەرە شێتە .
١١) (وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ (١١٧) فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (١١٨) فَغُلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ) (الأعراف:١١٧-١١٩) واته : نیگامان کرد بۆ موسى (عليه‌السلام) کە گۆچانەکەت فرێ بدە، جا دەستبەجێ (کە فرێی دا) ئەو فروفێڵەی کە کردیان هەر هەمووی هەڵلوشی(١١٧) ئەوسا ئیتر هەق چەسپاو و دەرکەوت و ئەوەشی ئەوان دەیانکرد پووچ و بەتاڵ بوویەوە(١١٨)هەر لەوێشدا فیرعون ودارودەستەکەی ژێر کەوتن وتێکشکێنران وبەسەر شۆڕ ی و تێکشکاوی گەڕانەوە(١١٩) .
١٢) (قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى (٦٥) قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى (٦٦) فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى (٦٧) قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى (٦٨) وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى) (طه : ٦٥-٦٩) واته : (جادووگەرەکان) ووتیان : ئەی موسى یان تۆ یان تۆ دار گۆچانەکەت فرێ بدە، یان ئێمە دەست پێ دەکەین و فرێی دەدەین(٦٥) موسى (عليه السلام) ووتی : بەڵکو ئێوە لەپێشەوە فرێی بدەن، جا کە دەستیان پێکرد بەهۆی جادووەکەیانەوە پەت وگوریس و دارو چێوەکانیان وا دەهێنرانە پێش

چاوی كه بێگومان وەك مار بەخێرایی دەڕۆن(٦٦) ئەوسا موسى (عليه السلام) له دڵ ودەرونيدا هەستی بەترسێك كرد (٦٧) ئێمەش نیگامان بۆ كرد و ووتمان : هیچ مەترسه بێگومان هەر تۆ بەرز و بڵندتر وسەركەوتویت (٦٨)ئەوەیشی كـه لـەدەسـتی راسـتـدایه كه (گۆچانەكەته) فڕێی بده، هەرچی ئەوەی كه ئەوان كردوویانه هەڵی دەلوشێت و دەیانماشێتەوە، چونكه بێگومان ئەوەی كردوویانه فێڵ و تەڵەكەی جادووگەره، جادووگەریش بۆ هەركوێ بچێت و هەرچی بكات هەر سەركەوتوو نابێت(٦٩) .

١٣) (ثُمَّ أنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ) (التوبة:٢٦) واته : پاشان خوای گەوره ئارامی و ئاسوودەیی دابەزانده سەر پێغەمبەرەكەی و سەر باوەڕداران.

١٤) (فَأنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا) (التوبة:٤٠) واته : ئەوسا ئیتر خوای گەوره ئاسوودەیی و ئارامی خۆی دابەزانده سەر پێغەمبەر و پشتگیری و بەهێزی كرد بەسەربازانێك كه ئێوه نەتاندەبینین.

١٥) (فَأنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَألْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى) (الفتح:٢٦) واته : ئەوسا خوای گەوره ئاسوودەیی و ئارامی دابەزانده سەر پێغەمبەرەكەی و سەر باوەڕداران ودامەزراو پابەندی كردن لەسەر تەقواو خواپەرستی و (لاإله إلا الله) .

١٦) (لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا) (الفتح:١٨) واته : (ئەی موحەمەد) بێگومان خوای گەوره رازی بوو لەباوەڕداران كاتێك لەژێر درەختەكەدا (شجرة الرضوان) پەیمانیان لەگەڵ دەبەستیت، جا خوای گەوره ئاگادر بوو بەو وەفا و راستیەی كه لەدڵنیادا بوو، بۆیه پەروەردگار ئاسوودەیی و دڵ ئارامی دابەزانده سەریان وپاداشتی به موژدەی سەركەوتێكی نزیك دانەوه .

١٧) (هُوَ الَّذِي أنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ) (الفتح:٤) واته : هەر ئەو خوایه خۆی ئارامی وئاسوودەیی دابەزاندۆته سەر دڵی باوەڕداران، بۆ ئەوەی باوەڕیان دامەزراوتر و بتەوتر بكات، بۆ ئەوەی لەگەڵ باوەڕەكەی خۆیاندا باوەڕیان زیاتر بكات .

فەرموودەکان :

١)" أسْأَلُ اللّهَ العَظِيْمَ رَبَّ العَرْشِ العَظِيْمِ أنْ يَشْفِيَكَ " (٧جار) واتە : داوا لەخوای گەورە، کە پەروەدگاری تەختی عەرشی بەرز وبڵندە کە شیفات بدات .

٢)" أُعِيْذُكَ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لامَّةٍ " (٣جار) واتە : پەنا دەگرم بۆت بە ووشە تەواوەکانی خوای گەورە لە هەموو شەیتانێك ولەهەموو خشۆکێکی ژەهردار وە لەهەموو چاوێکی زیانبەخش .

٣)" اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أذْهِبِ البَأسِ اِشْفِ أنْتَ الشَّافِيْ لا شِفَاءَ إلا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لايُغَادِرُ سَقَمَا " (٣جار) واتە : ئەی پەروەردگاری هەموو خەڵکی ئەو نەخۆشیە لاببە وهەڵیگرە وشیفای بدە چونکە هەر تۆی شیفادەر، وەشیفا نیە شیفای تۆ نەبێت، شیفایەکە هیچ نەخۆشیەك ناهێڵێتەوە کە شیفای نەدات .

٤)" اللَّهُمَّ أذْهِبْ عَنْهُ حَرَّهَا وَبَرْدَهَا وَوَصَبَهَا " (١ جار) واتە : ئەی خوای گەورە هەرچی تاو لەرز ونەخۆشیە هەیە لەسەری لاببەیت .

٥)" حَسْبِيَ اللّهُ لا إلَهَ إلا هُوْ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ العَرْشِ العَظِيْمِ " (٧ جار) واتە : پشت وپەنانم ئەو خوادایەیە کە هیچ پەرستراوێکی تری بەهەق نیە جگە لەئەو، هەر پشت بەئەو دەبەستم، کە پەروەردگاری تەختی عەرشی گەورەیە .

٦)" بِسْمِ اللهِ أرْقِيْكَ مِنْ كُلِّ دَاءٍ يُؤْذِيْكَ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ أوْ عَيْنٍ حَاسِدٍ، اللّهُ يَشْفِيْكَ بِسْمِ اللهِ أرْقِيْكَ " (٣جار) واتە : بەناوی خودا نوشتەت بۆ دەکەم لەگشت نەخۆشیەك کە ئازارت بدات، وە لە خراپەی هەموو دەروونێك یان خراپەی هەموو چاوێکی حەسوود وبەخیل، خوای گەورە شیفات بدات، بەناوی خودا نوشتەت بۆ دەکـەم.

٧)دەسـت دەخـەیتـە سـەر شـوێنـی ئـازارەکە و دەڵێی "بسم الله " واتە : بەنـاوی خـوا (٣جار) " أَعُوْذُ بِعِزَّةِ اللهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أجِدُ وَأُحَاذِرُ " (٧جار) واتە : پەنا دەگرم بەگەورەیی وعیزەتی خودا ودەسەلآتی گەورەی لەهەموو خراپەیەك کە هەستی پێ دەکەم ولێی دەترسم .

تێبینی :

١ـ دروست نییە ئەو خورافاتانەی کە دەربارەی چاوپیس دەوترێن بەراست بزانێت، وەکو: خواردنەوەی میزەکەی، یاخود دەڵێن کاریگەری نابێت ئەگەر چاوپیسەکە بزانێت .

٢ـ دروست نییە پێستە و بازنگ و ملوانکە بۆ چاوەزار هەڵواسرێت، لە فەرموودەی پێغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) هاتووە: « مَنْ تَعَلَّقَ شَيْئًا وُكِلَ إِلَيْهِ » (رواه الترمذي) واتە: هەرکەس شتێك هەڵبواسێ ئەوە بەو شتە دەسپێرێت، بەڵام ئەگەر قورئان بوو ئەوا رای جیاوازی لەسەرەو ونەکرێت و وازی لێبهێنرێت باشترە.

٣ـ نووسینی (**ماشاء الله، تبارك الله**) یان وێنەی شمشێر یان خەنجەر یان چاو یان دانانی قورئان لەناو ئۆتۆمبێلدا یان هەڵواسینی هەندێ ئایەت لە ماڵەکاندا ئەمانە چاو پیسی ناگرێتەوە، بەڵکو لەوانەیە لە نوشتە حەرامەکان بن.

٤ـ پێویستە نەخۆش متمانەی تەواوی بە گیرابوونی دوعاکان هەبێت و پەلەنەکات لە شیفادا، چونکە ئەگەر پێی بوترێ کە چارەسەری نەخۆشیەك بەوەرگرتنی دەرمانێکە تاوەکو مردن بێ تاقەت نابێت، بەڵام ئەگەر دوعاکان گیرا نەبوون بێزار ئەبێت، لەگەڵ ئەوەی بە هەموو پیتێك چاکەیەکی دەست دەکەوێت و چاکەش یەك بەدەیە، پێویستە دوعا و پارانەوە زیاد بکات و داوای لێ خۆشبوون بکات و زۆر خێر بکات کە هۆکاری شیفا بەخشن.

٥ـ خوێندنی قورئان بەکۆمەڵ پێچەوانەی سوننەتە وفەرمودەکە لاوازە، هەروەها بەکارهێنانی تەسجیل بەتەنها چونکە نیەتی لەگەڵدانییە کەمەرجێکە لەدوعاخوێندنا پێویستە هەبێت، هەرچەندە گوێ لێگرتنی خەیرە، سوننەتە تاوەکو نەخۆشەکە چاك دەبێتەوە دوعاکان دووبارەبکرێنەوە، مەگەر هیلاکی دەکرد ئەوکات کەم بخوێنرێت تاوەکو بێزار نەبێت، بەڵام دووبارەکردنەوەی یەك ئایەت و یان دوعاکان بە ژمارەیەکی دیاریکراو دروست نییە مەگەر بەڵگەی لەسەر بێت.

٦ـ هەندێك نیشانە هەیە کە ئەکرێت بە بەڵگە هەمووی یان هەندێکی کە دوعا خوێنەکە جادوو ئەکات و بەقورئان چارەسەری ناکات، نابێت مرۆڤ بەکەمێ دین بخلەتێ چونکە لەوانەیە دوعاکان بەقورئان دەست پێ بکات بەڵام خێرا بگۆرێت، لەوانەشە لەو کەسانە بێت کە هاموشۆی

مزگەوت بکات بۆ خەڵك لە خشتە بردن، یان لەوانەیە زۆر زیکر بکات لە بەرچاوی تۆدا، بەمانە مەخەڵەتێ و وریابە.

نیشانەکانی جادوو جادووگەرەکان

پرسیارکردن لە نەخۆش دەربارەی ناوی خۆی و ناوی دایکی کە زانینی ئەو شتانە هیچ شتێ لە چارەسەرەکە ناگۆڕێت، داوای پارچە جلێکی نەخۆشەکە بکات وەکو کراس یان بلوز لەوانەیە جاری وا هەیە داوای ئاژەڵێك بکات بەشێوەیەکی تایبەتی تاوەکو بۆ جنۆکە سەری ببڕێت یان خوێنەکەی لەنەخۆشەکە بدات..نووسین یان خوێندنەوەی هەڵیتو پەڵێت کە لێی تێناگەین و مانای نییە، پێدانی لاپەڕەیەك بە نەخۆشەکە کە چوارگۆشەی تێدایە و هەندێ پیت لەو چوارگۆشانە دایە و پێی ئەوترێت "الحجاب "، داواکردن لە نەخۆش کە ماوەیەك لە ژورێکی تاریکدا بمێنێتەوە کە پێی دەوترێت "الحجبة " خەڵوەت.

داواکردن لە نەخۆش کە ماوەیەك ئاو بەکار نەهێنێ ، پێدانی شتێك بە نەخۆشەکە تاوەکو لە ژێرزەویدا بیشارێتەوە یان لاپەڕەیەك بسوتێنێ و بۆنی بکات، هەواڵ بدات بە نەخۆشەکە بە هەندێك تایبەتمەندی خۆی کە کەسی تر نایزانێت، یان ناوەکەی یان وڵاتەکەی یان نەخۆشییەکەی پێش ئەوەی قسەبکات، دیاریکردنی حاڵەتی نەخۆشەکە بە تەنها بە چوونە ژوورەوە یان بە تەلەفۆن یان بە نامە.

بیروباروەری ئەهلی سوننەت ئەوەیە کە جنۆکە دەچێتە لەشی مرۆڤــەوە، ئەویش بە بەڵگەی ئەم فەرموودەی خوای گەورە: (الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ) (البقرة:٢٧٥) واتە: ئەوانەی سوو دەخۆن راست نابنەوە (لەگۆڕدا) وەك ئەوانە نەبێت کە شەیتان دەستی لێ‌َ وەشاندوون. توێژەرەوانی قورئان یەکدەنگن کە مەبەست بە (مس) لە ئایەتەکەدا شێتیەکی شەیتانیە کە مرۆڤ تووش دەبێت بەهۆی وابەستەبوونی جنۆکەکان پێیەوە.

تەواوکارییەك :

جادوو هــەیــە وکـــاریگـــەری هــەیــە بــە بەڵگەی قورئان وفەرموودە، ئەنجامدانیشی حەرامە و گوناهی گەورەیە لەبەر ئەم فەرموودەیەی پێغەمبەر(صلی الله علیه وسلم) « اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ قَالُوا:يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ؟ قَالَ:الشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسِّحْرُ... » (متفق علیه) واتە: دووركەونەوە لەحەوت گوناهە گەورە و بەهیلاك بەرەكان وتیان : ئەوانە

کامەن؟ فەرمووی: هاوبەش پەیداکردن بۆ خوای گەورە، جادوکردن لە خەڵکی..... "، هەروەها فەرموودەی خوای گەورە: (وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ) (البقرة:١٠٢) واتە: بێگومان دەشزانن ئەوەی کاڵای وای کریێت و شتی وا فێر ببێت لەو دوارۆژدا هیچ بەشێکی دەست ناکەوێت.

جـــادوو دوو جــۆرە

١ـ چەند گرێ و پەیت و وتەیەکن کە کابرا بە هۆیانەوە ئەگاتە بەکارهێنانی شەیتانەکان لەو شتانە کە ئەیەوێت زیانی پێ بدات لە جادوولێکراوەکە.

٢ـ جۆرێك دەرمانە کە کاریگەری هەیە لە لاشەی جادوولێکراوەکە و ئەقڵی و ویست و حەزەکانی، پێی دەوترێت " الصرف والعطف " وا ئەخاتە خەیاڵ و بیری جادولێکراوەکەوە کە ئەوشتە پێچەوانەیە یان فڵان شت ئەجوڵێت یان ئەڕوات...هتد. جۆری یەکەمیان هاوبەش پەیداکردنە بۆ خوای گەورە، چونکە شەیتانەکان خزمەتی جادوگەرەکە ناکەن بەوە نەبێت بێ باوەڕ بێت بەخوای گەورە. جۆری دووەمیشیان گوناهێکی گەورەیە، هەموو ئەم کاریگەریانە بە ویستی خوای گەورە ڕوو ئەدەن.

لەکۆتایدا داواکارین لەخوای گەورە لەگوناهی هەموو لایەکمان خۆش بێت و بمانپارێزیت لەحەسوودی و بەخیلی و چاوپیسان ، و شیفای ئەو نەخۆش و کەنەفتانەش بدات کە لەجێگادا کەوتون، وە یارمەتیمان بدات لەسەر بەردەوامی یاد وذیکری ذاتی هەق تەعالای خۆی، و سەرکەوتوی دونیا و دواڕۆژمان بکات إن شاء اللە .

وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم .